

Dr. sc. Branko Babac, redoviti profesor
Pravnoga fakulteta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Dr. sc. Marko Babić, sudac
Ustavnoga suda Republike Hrvatske

NAUČAVANJE I PRAXIS O TZV. 'PARALELIZMU NADLEŽNOSTI' USTAVNOGA SUDA I UPRAVNOGA SUDA U PODRUČJU ZAŠTITE 'USTAVNIH PRAVICÂ' - NEKA KRITIČKA RAZMATRANJA

UDK: 342 : 347.9

Primljeno: 15. 12. 2009.

Izvorni znanstveni rad

Naučavanje i praxis o tzv. '*paralelizmu nadležnosti*' Ustavnoga suda i Upravnoga suda u području zaštite 'ustavnih pravicâ' podvrglo se kritičnim razmatranjima povodom jednoga slučaja izbora ustavnoga sudca od strane Hrvatskoga sabora. Odnosni slučaj pokupio je bio iznimnu pozornost javnosti, posebice zato, kako se to tvrdilo, što jedna od izabranih pristupnicâ ne bi ispunjavala sve ustavno propisane pretpostavke, i to, s jedne strane, pretpostavku duljine radnoga iskustva u pravničkoj struci (15 godina), te, s druge strane, pretpostavku '*istaknutosti u pravničkoj struci*'.

U sklopu razrješivanja odnosnoga slučaja došlo je do niištenja odluke Hrvatskoga sabora o izboru odnosne pristupnice, i to s presudom Upravnoga suda Republike Hrvatske (po *quasi-upravnoj tužbi* jedne od neizabranih pristupnicâ), i do dokidanja presude potonjega suda s odlukom Ustavnoga suda Republike Hrvatske (po ustavnoj tužbi izabrane pristupnice, dotično one čiji je izbor bio osporenim pred Upravnim sudom).

Odlučujući se na dokidanje presude Upravnoga suda, i to postupajući kao da je sudom pune jurisdikcije, Ustavni sud je istakao da je Upravni sud pogrješno ocijenio pravovaljanost izbora pristupnice čiji je izbor osporen, a to zato što je potonja izabrana na dužnost ustavnoga sudca pod jednakim pretpostavkama kao i ostali pristupnici, te da je Upravni sud povrjedio ustavno jamstvo odnosne pristupnice stavljajući je u nejednak položaj sroču svih ostalih pristupnika, uključujući i podnositeljicu *quasi-upravne tužbe*.

U svezi s razrješivanjem odnosnih prijeporâ želi se ovdje pokazati, načelno i praktično prihvaćajući pravorijek Ustavnoga suda, da upravno sudište nije nadležnim odlučivati o '*ustavnim pravicama*' te da je ustavno-pravno bilo ispravnijim poništiti presudu upravnoga sudišta, i to s naslova sukoba nadležnosti između tijela vlasti zakonodavne i tijela vlasti sudbene, dakle poništiti a ne dokinuti ...

Ključne riječi: *vrhovništvo nacionalno , ustavno-sudbeno nadziranje , ustavotvorstvo , 'paralelizam nadležnosti', ustavni sudac , upravna sudbenost , sudbeno nadziranje zakonitosti , quasi-upravna tužba , predhodni pravni put , ustavna tužba , ustavna pravica , ovlast diskrecionarna ...*

1. Pravni položaj 'ustavnoga sudišta' (*tribunal constitutionnel ; constitutional court*) i 'izabiranje ustavnih sudaca' (*élection des membres du tribunal constitutionnel ; election of constitutional judges*) jest, raspredajući ovdje samo o nekim najvažnijim stvarima, iznimno osebujnim unutar hrvatske inačice ustroja 'odvojenosti vlasti' (*séparation des puissances ; separation of powers*), naime da mu, s jedne strane, članove-ustavne sudce bira Hrvatski Sabor kao 'predstavničko tijelo građanâ i nositelj zakonodavne vlasti u Republici Hrvatskoj' (*Sabor croate comme corps représentatif des citoyens et titulaire de la puissance législative dans la République de Croatie ; Croatian sabor as a representative body of citizens and as a holder of legislative power in Croatia*), dočim, s druge strane, tako ustrojeno ustavno sudište odlučuje, osim svega, o 'ustavnim tužbama' (*plainte constitutionnelle ; constitutional complaint*), medjutim u suvislosti pripadajuće mu ovlasti 'preispitivati ustavnost zakona' (*décider la constitutionnalité de la loi ; to decide on the constitutionality of the law*) što ga donese ono isto predstavničko tijelo građanâ.

Pravni položaj ustavnoga sudišta ovistnim je isključivo o naredjenjima zasebnoga ustavnog zakona, a sâmo njegovo postupanje, pa i postupanje u odlučivanju o 'ustavnim pravicama' (*droits de constitution ; constitutional rights*) po crti 'ustavnih tužbi', uredjuje sâmo ustavno sudište svojim vlastitim Poslovníkom.

Okolnost da sâmo 'ustavno sudište' propisuje svoje vlastito postupanje (svojim vlastitim Poslovníkom) nije, ne računajući ono što je o odvojenosti vlasti neposredno gore rečenim, vezanim ni za kakve druge institucije vrhovne državne vlasti, što je nešto jačom inačicom nego što je ona francuska s njihovim 'Ustavnim vijećem' (*Conseil constitutionnel ; Constitutional Council*). Naime, postupanje, ali i ustrojstvo te funkcioniranje potonjega tijela uredjuje se "organskim zakonom" (*loi organique ; organic law*), što će reći s zakonom : (a) projekt kojega se ne smije raspravljati i glasovanju prve sjednice Državne skupštine (*Assemblée nationale ; National Parliament*) podvrgnuti prije isteka roka od 15 danâ od dana podnošenja ; (b) kojega se smije, za slučaj nesuglasnosti dviju skupština (Državna skupština i Senat), usvojiti samo s absolutnom većinom svih zastupnikâ (Državne skupštine) ; (c) kojega se ne smije proglasiti prije nego što Ustavno vijeće objavi njegovu suglasnost s Ustavom ¹.

¹ Isp. za, i to : (a) hrvatsku inačicu 'ustroja odvojenosti vlasti' - u članku 4. Us.R.Hr.-Proč., supra, u svezi s člancima 125. - 131. toga Ustava ; (b) ustavno-pravni položaj Ustavnoga suda - u odredbenicama Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, Narodne Novine br. 99/99, 29/02, 49/02 (proč. tekst)(Us.z.U.s.), u svezi s člancima 125. - 131. Ustava Republike Hrvatske, Narodne Novine br. 56/90, 135/97, 8/98 (proč. tekst), 113/00, 124/00 (proč. tekst), 28/01, 41/01 (proč. tekst), 55/01 (ispr. proč. teksta)

2. Pravni položaj 'upravnoga sudišta' (*tribunal administratif ; administrative court*) i 'izabiranje upravnih sudaca' (*élection des juges administratifs ; election of administrative judges*) nisu toliko osebujni koliko u ustavnih sudaca. Glasom hrvatskih zakonâ u pravilu je samo upravno sudište vlastno u upravnim prijeporima rješavati. Takva okolnost jest rezultatom stanovite premda ne duge povijesne tradicije, a to je da je povodom uspostavljanja Banovine Hrvatske (1939.) iz kraljevske Jugoslavije (1918. - 1941.) naslijedjeni Upravni sud u Zagrebu za 'upravne stvari' (*choses administratives ; administrative affairs*) proglašen 'jednim, jedinim i vrhovnim upravnim sudištem' (*cour administrative à Zagreb comme une cour seule, unique et suprême ; administrative court at Zagreb as one sole, unique and supreme*) - za Banovinu Hrvatsku (1939. - 1941.). U takvom obliku i s takvim pravnim položajem zadržala ga je i Nezavisna Država Hrvatska ((N.D.H. (1941. - 1945.)).

Tako se, i u suvremeno doba, s posebnom odredbenicama zakona propisalo da upravne prijeopore u pravilu odlučuje Upravni sud Republike Hrvatske (upravno sudište). Glasom Zakona o sudovima (2005., 2007., 2008.), upravno sudište odlučuje o tužbama protiv konačnih upravnih akata te obavlja i druge poslove što ih se s zakonom odredi. U upravnim prijeoporima odlučuje vijeće sastavljeno od trojice sudaca. Sudce upravnoga sudišta bira se kao i sudce redovitih sudova, a njihova povlastica nepovredljivosti je istom kao i ona od redovitih sudaca.

Medjutim, iz okolnosti što je upravno sudište, inače uspostavljeno unutar općega sudbenog ustrojstva kao i bilo koji drugi sud, jedino specijalizirano za presudjivanje upravnih prijeoporâ kao jedne od vrsti prijeoporâ o kojima sudovi općenito odlučuju, da se postupak pred tim sudom u biti ne razlikuje od onoga opće-parbenoga, da su ovlasti upravnoga sudišta u upravljanju postupkom, poglavito uzimajući u obzir i to što taj sud nije nadležan odgadjati ovrhu upravnoga akta što ga se s tužbom osporava, gotovo iste kao i one od suda parbenoga, da Vrhovni sud Republike Hrvatske (Vrhovni sud) odlučuje o nekim pravnim lijekovima protiv odlukâ upravnoga sudišta, teško je ne zaključiti da to sudište imade zapravo karakter redovitoga suda ali nadležnoga za presudjivanje upravnih prijeoporâ a ipak ne onoga osebujnoga upravnoga sudišta u francuskomu, dotično svojstvenom, smislu riječi².

(Us.R.Hr.-Proč.); (c) izabiranje ustavnih sudaca - u člancima 5. - 9. Us.z.Us.s., supra, u svezi s člancima 125. - 131. Us.R.Hr.-Proč., supra; (c) Hrvatskoga sabora kao "predstavničkoga tijela gradjanâ ... , etc. - u članku 70. Us.R.Hr.- Proč., supra; (d) odlučivanje o 'ustavnim tužbama' - u podstavku 4. članka 128. Us.R.Hr.-Proč., supra, u svezi s podstavcima 1. - 3. članka 128. toga Ustava, te u svezi s člancima 62. - 80. Us.z.Us.s., supra; (e) uređivanje unutarnjega ustrojstva ustavnoga sudišta - u Poslovniku Ustavnoga suda Republike Hrvatske, Narodne Novine br. 181/03, 16/06 (Psl.Us.s.), u svezi s stavkom 3. članka 131. Us.R.Hr.-Proč., supra; (f) ustrojstvo, funkcioniranje i postupanje francuskoga Ustavnog vijeća (*Conseil constitutionnel*) - u članku 63. Ustava Republike Francuske od god. 1958., etc. (Us.R.Fr.-58.), u svezi s člankom 46. toga Ustava ...

² Do uspostavljanja Banovine Hrvatske (1939. - 1941.), tada postojeći upravni sud u Zagrebu djelovao je kao jedan od šest prvostupajskih upravnih sudova ali pod žezlom kraljevskoga Državnog savjeta kao vrhovnoga upravnog sudišta Kraljevine Srbâ, Hrvatâ i Slovenaca (Kraljevina SHS (1918. - 1929.)), dotično Kraljevine Jugoslavije (1929. - 1941.). S uspostavljanjem Banovine Hrvatske (1939. - 1941.) postaje taj upravni sud jedinim i vrhovnim upravnim sudištem, i to bez obzira je li bila riječ o upravnoj stvari iz dosega važenja poredaka Banovine ili dosega važenja poredaka Kraljevine Jugoslavije (samo : vanjski poslovi, novac i, dijelom vojska). Dotada, to je, znači, bio "pravi" zasebni upravni sud u sklopu zasebnoga "upravnog

3. Kaže se da se, ustavno, zajamčuje 'sudbeni nadzor zakonitosti pojedinačnih akata upravnih vlasti i tijela koja imaju javne ovlasti' (u daljnjemu : 'javno-upravna tijela'), dakle tijela koja ne imaju svojstvo kakvoga 'sudišta' (u ukupnosti bi potonja s onim 'javno-upravnim tijelima' činila 'javno-pravna tijela'), što znači da glasom Ustava nije dopuštenim postojanje tijela čija bi pojedinačna odlučivanja, u što se ubraja kako pojedinačne akte u formalnom smislu riječi (npr. upravne akte), tako i druge čine, djela ili propuste javnih vlasti, izmicala sudbenomu nadziranju zakonitosti ('sveopćost sudbenoga nadziranja zakonitosti upravnoga djelovanja' (*pangénéralité du contrôle judiciaire de la légalité de l'action administrative ; pangenerality of judicial review of legality of administrative action*)). U skrajnjemu, to znači da bi se ustavnu tužbu protiv pojedinačnih akata 'javno-upravnih tijela' smjelo podnijeti tek nakon što takvi akti postadnu 'pravomoćnim' (*autorité de la chose jugée ; valid(ated) before law*)) - takvim postaju, što je samo drugčije rečenim, tek nakon što je iscrpljen pravni put nadziranja sudbenoga ('iscrpljenost predhodnoga nadziranja sudbenoga' (*épuisement du précédent contrôle judiciaire ; exhaustion of a precedent judicial review*)).

Kaže se, međjutim, isto tako ustavno, da svatko imade pravo Ustavnom sudu podnijeti 'ustavnu tužbu' (*plainte constitutionnelle ; constitutional complaint*) kada smatra da mu je pojedinačnim aktom tijela državne vlasti, tijela jedinice lokalne ili regionalne samouprave ili pravne osobe s javnim ovlastima ('sudovi' i 'javno-upravna tijela' (*tribunaux et corps publico-administratifs ; courts and public administration bodies*)), s kojim je odlučeno o njegovim pravima i obvezama ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivoga djela, povr'jedjeno ljudsko pravo ili temeljna sloboda zajamčena Ustavom, ili ustavom zajamčeno pravo na lokalnu i regionalnu samoupravu ('ustavno pravo', u daljnjemu : 'ustavna pravica').

Kaže se, u svezi s tim, i to da se ustavnu tužbu smije, kada je i koliko je zbog povr'jede ustavnih pravicâ neki drugi pravni put dopuštenim, podnijeti tek nakon što je takav drugi pravni put iscrpljen, a u stvarima u kojima je dopuštenim 'upravni spor' (*contentieux administratif ; administrative litigation*) ili 'revizija' (*appel en troisième instance ; appeal on third instance*) u parničnom ili izvanparničnom

sudovanja", doslovce po uzoru na francuski model - koji je bio uzorom kraljevskom zakonodavcu - unutar kojega se oštro razlučuje 'sudbenost sudačku' (*juridiction judiciaire ; juge judiciaire*) od 'upravne sudbenosti' (*juridiction administrative ; juge administratif*). Drugim riječima, kako se to tamo smatra, (javna) uprava imade svoju 'vlastitu' od one opće odjelitu sudbenost - isp. G. Vedel et P. Delvolvé, *Droit administratif*, Presses Universitaires de France, Paris, 1992., sv. 1., str. 45., 79. - 80., 87., 95. - 96., 97. - 115. U nas, određene prijepore, upravne *stricto sensu*, odlučuju drugi sudovi, npr. upravni prijepor o izvlaštenju odlučuje županijski sud nadležan po mjestu gdje neketnina leži (*forum rei sitae*) - isp. u stavku 2. članka 21-a.Zakona o izvlaštenju; Narodne Novine br. 9/94, 35/94, 112/00 (Odl. Ust.s.R.Hr.), 141/01, 79/06 (Z.Izv.), u svezi s člancima 42-a. - 42-h. toga Zakona, kao i u svezi s člankom 23. Zakona o sudovima, Narodne Novine br. 150/05, 16/07, 113/08 (Z.Sud.). Isp. et B. Babac, *Upravno pravo - Odabrana poglavlja iz teorije i praxisa*, Pravni fakultet Sveuč. J. J. Strossmayera u Osijeku, Osijek, 2004., str. 797. - 819., posebice str. 815. - 819. ; B. Babac, *Upravno postupovno pravo - Odabrana poglavlja*, izdavaatelj isti, supra, Osijek, 1998., str. 151. - 196. .Za izbor i razr'ješivanje sudaca - isp. u člancima 117. - 123. Us.R.Hr.-Proč., supra, posebice u članku 123. toga Ustava

postupku - tek nakon što je odlučeno i o takvim pravnim lijekovima (**'iscrpljenost predhodnoga pravnog puta'** (*épuisement du précédent recours juridique ; exhaustion of a preceding recourse by law*))³.

4. **'Iscrpljenost predhodnoga pravnog puta'** kao pretpostavka dopustivosti podnošenja ustavne tužbe, uz, s tim u svezi, ustavnu **'zajamčenost sveopćega sudbenoga nadziranja zakonitosti djelovanja javno-upravnih tijelâ'** dovodi do toga da predmetkom ustavno-sudbenoga propitkivanja mogu samo i jedino biti **'odluke sudbene'**, i to :

a/ odluke redovitih sudova u građanskim, kaznenim i trgovačkim stvarima - po crti iscrpljenosti puta žalbenoga, ili i puta revizijskoga, kada je i koliko je revizija dopuštenom ;

b/ odluke Upravnoga suda - po okolnosti da u odlučivanju o upravnim prijedorima i drugim stvarima za koje je nadležnim figurira kao prva i posljednja instancija ;

c/ odluke raznih sudova - po crti vršenja **'sudbenoga nadziranja zakonitosti pojedinačnih akata javno-pravnih tijelâ'** u svim ostalim stvarima.

Okolnost pak da bi za zaštitu **'ustavnih pravicâ'** mogao biti još koji pravni put dopuštenim implicira da se o takvim pravicama odlučuje u dvije instancije. Instancijom prvoga stupnja bilo bi neko **'sudište'** i, zasada, postoje dva takva slučaja : (a) upravno sudište - po pravnom putu **'quasi-upravne tužbe'** (**'quasi-upravni prijedor'**), naime po **'zahtjevu za zaštitu ustavom zajamčene pravice ili slobode, kada su potonji povr'jedjeni konačnim pojedinačnim aktom a ne bi bila osiguranom druga sudska zaštita'** ; (b) redoviti sud - po pravnom putu **'zaštite od nezakonite radnje'**, dotično po **'zahtjevu za zaštitu ustavom zajamčene pravice ili slobode kada su potonji povr'jedjeni nezakonitom radnjom službene osobe u tijelima državne vlasti ili ovlaštene osobe u kojoj pravnoj osobi a ne bi bila osiguranom druga sudska zaštita'**. Instancijom drugoga stupnja jest **'ustavno sudište'** - po pravnom putu **'ustavne tužbe'** (toč. 2., supra) protiv odlučenjâ upravnoga sudišta ili redovitoga suda kako ih se gore naznačilo.

Drugim riječima, **'iscrpljenost predhodnoga pravnog puta'** kao pretpostavka dopustivosti podnošenja ustavne tužbe znači da su akti drugih, javno-upravnih, tijelâ samo posredno predmetkom preispitivanja povodom **'ustavne tužbe'**,

³ Isp. za, i to : (a) ustavnu **'zajamčenost sveopćega nadziranja zakonitosti djelovanja javnih vlasti'** - u stavku 2. članka 119. Us.R.Hr.-Proč., supra ; (b) dopustivost ustavne tužbe - u stavku 1. članka 62. Us.z.U.s.s., supra, u svezi s podstavkom 4. članka 128. Us.R.Hr.-Proč., supra ; (c) **'iscrpljenost predhodnoga pravnog puta'** kao pretpostavka dopustivosti ustavne tužbe - u stavicima 2. i 3. članka 62. Us.z.U.s.s., supra ; (d) **'pravomoćnost'** upravnih odlučenjâ - u članku 12. Zakona o općemu upravnom postupku, Narodne Novine br. 53/91, 103/96 (Z.U.P.), u svezi s odredbenicama Zakona o upravnim sporovima, Narodne Novine br. 53/91, 9/92, 77/92 (Z.U.S.) ; (e) pravo na podnošenje **'ustavne tužbe'** i postavljanje odredjenicâ **'ustavne pravice'** - u stavku 1. članka 62. Us.z.U.s.s., supra, u svezi s podstavkom 4. člancima 128. i 132. Us.R.Hr.-Proč., supra ; (f) **'iscrpljenost predhodni pravni put'** kao pretpostavka dopustivosti **'ustavne tužbe'** - u stavicima 2. i 3. članka 62. Us.z.U.s.s., supra, u svezi s člancima 382. - 400. Zakona o parničnom postupku, Narodne Novine br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07 (Odl.U.s.s.), 84/08, 123/08 (ispr.)(Z.P.P.), i člancima 6., 66. i 67. Z.U.S., supra ...

jer 'iscrpljenost predhodnoga pravnog puta' znači zapravo 'iscrpljenost predhodnoga puta zaštite sudbene' a buhvaćala bi, slovom ustavnoga zakona, različite pravne putove, i to :

(a) pravni put na neko sudište koje bi, da li glasom Ustava ili Ustavnoga zakona bilo nadležnim za odlučivanje o zaštiti nekih posebice specificiranih 'ustavnih pravicâ', s čim u svezi iskrsava problem 'quasi-upravnoga spora' (isp. supra) - glasom članka 66. Z.U.S., kao i problem pravnoga puta s pomoću 'tužbe protiv nezakonite radnje' (isp. supra) - glasom članaka 67. - 76. potonjega Zakona ;

(b) pravni put s pomoću izvanrednih pravnih lijekova što ih Ustavni zakon izrijeком naznačuje, a to su 'revizija' u parničnom ili izvanparničnom sudbenom postupku, te pravni put s pomoću 'upravnoga spora' ;

(c) pravni put s pomoću 'zahtjeva za sudbenim nadziranjem zakonitosti djelovanja javno-upravnih tijelâ' glasom zakonâ i sudbenoga praxisa s kojim se razradjuje ono izričito ustavno zajamčenje 'sveopćosti nadziranja sudbenoga' - u svim ostalim slučajevima ⁴.

5. Kako je to izloženim, naime s obzirom na 'sveopćost nadziranja sudbenoga' (isp. podtoč. 1.), ne bi se moglo u hrvatskomu pravnom sustavu ni zamisliti a kamoli dopustiti 'situaciju da bi postojale pravne stvari za koje ne bi bila osigurana sudbena zaštita' (*inexistence de la protection judiciaire ; inexistence of the judicial protection*), pa se tako ne bi moglo u stvarima zaštite 'ustavnih pravicâ' zamisliti - ne bi to bilo dopustivim, tzv. 'paralelizam nadležnosti' (*parallélisme de compétences ; parallelism of competences*), naime upravnoga sudišta i ustavnoga sudišta. Povod pak i izvorište naučavanju o 'paralelizmu nadležnosti' jesu u svezi s onim 'quasi-upravnim sporom' glasom članka 66. Z.U.S. i s 'tužbom zbog nezakonite radnje' - glasom članaka 67. - 76. Z.U.S. - potonja bi, eto, mogla poslužiti oblikovanju naučavanja o 'paralelizmu nadležnosti' nekoga redovitog sudišta i ustavnoga sudišta.

Dakle, povod takvom naučavanju daje, posebice, ona osebujna iz pravnoga sustava bivše države, dotično SR Hrvatske (1945. (1963). - 1989.)), naslijedjena odredbenica Zakona o upravnim sporovima (Z.U.S., članak 66.) glasom koje "o zahtjevu za zaštitu ustavom zajamčenoga prava i slobode čovjeka i gradjanina,

⁴ Isp. za, i to : (a) 'zajamčenost sveopćega nadziranja zakonitosti djelovanja javnih vlasti' - u stavku 2. članka 119. Us.R.Hr.-Proč., supra ; (b) 'paralelizam nadležnosti' - J. Omejec, *Odnos Ustavnoga suda i Upravnoga suda u kontroliranju javne uprave u Republici Hrvatskoj*, "Reforma upravnoga sudstva i upravnoga postupanja", H.A.Z.U., Zagreb, 2006., str. 81. - 96. ; A. Radolović, *Položaj Ustavnoga suda Republike Hrvatske u odlučivanju o upravnim stvarima*, u : Upravno pravo - Aktualnost upravnoga sudovanja i upravne prakse - 2008., Inžinjerski biro, Zagreb, 2008., str. 7. - 13. ; (c) dopustivost ustavne tužbe - u stavku 1. članka 62. Us.z.Us.s., supra, u svezi s podstavkom 4. članka 128. Us.R.Hr.-Proč., supra ; (d) sudbene odluke u građanskim, kaznenim i trgovačkim stvarima (podtoč. a/, supra) - u člancima 16. - 26. Zakona o sudovima, Narodne Novine br. 150/05, 16/07, 113/08 (Z.Sud.) ; (e) odluke upravnoga sudišta (podtoč. b/, supra) - u članku 23. Z.Sud., supra, u svezi s odredbenicama Z.U.S., supra ; (f) ostale odluke sudova (podtoč. c/, supra) - npr. u člancima 66., 67. - 76. Z.U.S., supra, u svezi s člancima 16. - 26. Z.Sud., supra, te u svezi s stavkom 2. članka 19. Us.R.Hr.-Proč., supra ; (g) 'quasi-upravnu tužbu', etc. - u članku 66. Z.U.S., supra, u svezi s stavkom 2. članka 19. Us.R.Hr.-Proč., supra ; (h) 'tužbu zbog nezakonite radnje' - u člancima 67. - 76. Z.U.S., supra ; (i) ustavno sudište kao 'sudište pune sudbenosti' - u podstavku 4. članka 128. Us.R.Hr.-Proč., supra, u svezi s člancima 76. i 77. Us.z.Us.s., supra ...

ako je takva sloboda ili pravo povr'jedjeno konačnim pojedinačnim aktom" (koji ne imade svojstvo upravnoga akta glasom članka 6. Z.U.S., koji bi bio nešto kao 'quasi-upravni akt'), "a nije osuguranom druga sudska zaštita, odlučuje sud nadležan za upravne sporove odgovarajućom primjenom ovoga zakona" (u daljnjemu : 'quasi-upravni spor'). U istom smislu, i na isti način, povodom takvom naučavanju figurira jednako tako iz pravnoga sustava bivše države, dotično SR Hrvatske (1945. (1963). - 1989.), naslijedjena odredbenica Zakona o upravnim sporovima (Z.U.S., članci 67. - 76.) glasom kojih "o zahtjevu za zaštitu ustavom zajamčenoga prava i slobode čovjeka i gradjanina, ako je takva sloboda ili pravo povr'jedjeno nezakonitom radnjom službene ili ovlaštene osobe odlučuje redoviti sud po tužbi zbog nezakonite radnje'.

Isto tako, izvorištem takvom naučavanju jest ustavno-sudbeni praxis, naime stav našega 'ustavnog sudišta' - izražen u njegovomu praxisu *in continuo* (od god. 1991., pa nadalje) - da postoje slučajevi u kojima u nas nije predviđena nikakva sudbena zaštita protiv konačnih pojedinačnih akata nekih tijelâ (npr. odluke Hrvatskoga sabora o izboru ustavnih sudaca) ili pravnih osobâ s javnim ovlastima (npr. izbor predsjednika Hrvatske gospodarske komore od strane njezine skupštine), pa da se prije podnošenja ustavne tužbe mora u takvim slučajevima baš pravni put 'quasi-upravnoga spora' (isp. toč. 2., supra) iscrpsti⁵.

6. Takav praxis, stav, ustavnoga sudišta implicira više stvari, i to :

a/ Prvom implikacijom takvoga praxisa jest to da se u potpunosti previdja važenje odredbenice Ustava o zajamčenosti 'sveopćega sudbenoga nadziranja zakonitosti pojedinačnih akata svih javno-upravnih tijelâ' bez iznimke, što znači da ne bi, dakle, važila odredbenica Ustava koja glasi : "zajamčuje se sudsku kontrolu zakonitosti pojedinačnih akata upravnih vlasti i tijela koja imadu javne ovlasti".

b/ Drugom implikacijom takvoga praxisa jest da 'upravno sudište' u odnosnim slučajevima ne bi prijepornu stvar ispitivalo kao 'sudište pune sudbenosti' (*tribunal à pleine juridiction ; tribunal of full jurisdiction*), već samo s motrišta da li je s prijepornim 'quasi-upravnim aktom' povr'jedjeno Ustavom zajamčeno pravo ili sloboda. Medjutim, u praxisu to sudište postupa u cijelosti baš kao ono pune sudbenosti, s tim što je za primijetiti, osim toga, da odnosna ustavna odredbenica (stavak 2. članka 19.) zajamčuje ne nadziranje 'ustavnosti' (*contrôle du point de vue de la constitutionnalité ; control from the constitutional point of view*) - što bi *ex constitutione* trebalo biti isključivom nadležnošću 'ustavnoga

⁵ Isp. za, i to : (a) 'iscrpljenost predhodnoga pravnog puta' kao pretpostavka dopustivosti ustavne tužbe - u stavcima 2. i 3. članka 62. Us.z.Us.s., supra ; (b) 'zajamčenost sveopćega nadziranja zakonitosti djelovanja javnih vlasti' - u stavku 2. članka 119. Us.R.Hr.-Proč., supra ; (c) dopustivost ustavne tužbe - u stavku 1. članka 62. Us.z.Us.s., supra, u svezi s podstavkom 4. članka 128. Us.R.Hr.-Proč., supra ; (d) 'quasi-upravnu tužbu', etc. - u članku 66. Z.U.S., supra, u svezi s stavkom 2. članka 19. Us.R.Hr.-Proč., supra ; (e) 'tužbu zbog nezakonite radnje' - u člancima 67. - 76. Z.U.S., supra ; (f) ustavno sudište kao 'sudište pune sudbenosti' - u podstavku 4. članka 128. Us.R.Hr.-Proč., supra, u svezi s člancima 76. i 77. Us.z.Us.s., supra ; (g) dopustivost upravnoga prijepora - u člancima 1. - 65. Z.U.S., supra - medju tima nalazi se, u članku 60., ona o 'podrednoj primjeni Zakona o parničnom postupku', Narodne Novine br.53/91, 91/92, 112/99, 117/03, 88/05, 2/07, (Odl. Us.s.) (Z.P.P.) ...

sudišta', već nadziranje 'zakonitosti' (*contrôle du point de vue de la légalité ; control from the legal point of view*) - što bi *ex constitutione* trebalo biti pridano prije svega 'sudovima', uključujući tu, dašto, i onaj upravni ...

c/ Trećom implikacijom takvoga praxisa jest, što proizlazi iz onoga prvog, da sâmno ustavno sudište oduzumlje svojim ovlastima narav 'isključivosti', naime isključivost ovlasti na preispitivanje pravomoćnih pojedinačnih akata javnih vlasti s motrišta zaštite 'ustavnih pravicâ' (*compétence exclusive de la cour constitutionnelle concernant la protection des droits de constitution ; exclusive competence of consitutional court concerning the protection of constitutional rights*) ...

d/ Četvrtom implikacijom takvoga praxisa jest da 'ustavno sudište' preispituje ono što je već ispitanim, što znači da postupa kao 'drugostupanjska instancija' (*cour constitutionnelle comme telle de deuxième instance ; constitutional court as appeal court*) sprocu 'upravnoga sudišta' kao, tako ispada, 'prvostupanjske instancije' (*tribunal administratif comme celui de première instance ; administrative court as a court of first instance*), ali što znači da se, onda, ne imade ononqrečenoga 'paralelizma nadležnosti' (*parallélisme de compétences ; parallelism of compétences*) već 'hierarhiju nadležnosti' (*hiérarchie de compétences ; hierarchy of competences*) ...

e/ Petom implikacijom takvoga praxisa jest da 'ustavno sudište usteže sâmomu sebi punu sudbenost' (*cour constitutionnelle se soustrait soi-même à la pleine juridiction ; constitutional court eludes his proper full jurisdiction*), naime na način što u pravilu, premda ne i uvijek, osporenu odluku, pa i osporenu odluku upravnoga sudišta, bez preispitivanja činjenicâ jedino dokida i vraća nadležnom tijelu, zapravo sudištu, na ponovno odlučivanje, s čim u svezi treba dvije stvari istaknuti.

Kada se to ispravno razumije, čisto slovom Ustava proizlazi da ustavnom sudištu pripada puna sudbenost kada odlučuje o zaštiti 'ustavnih pravicâ' ('ustavno sudište kao sudište pune sudbenosti' (*cour constitutionnelle comme une cour à pleine juridiction ; constitutional court as a court of full jurisdiction*)), a to je, za smatrati je, jedino ispravnim, jer se tamo, parafrazirano, veli da "Ustavni sud ... odlučuje povodom ustavne tužbe što ju pojedinac ili pravna osoba podnesu protiv pojedinačnih odlukâ javno-pravnih tijelâ s kakvima se povr'jedjuje njihove 'ustavne pravice'", što s motrišta vršenja takve ovlasti, dotično kretanja unutar svoje vlastite sudbenosti, znači razr'ješivati sva prijeporna pravna pitanja, dakle i materijalno-pravna i postupovno-pravna i ovršno-pravna, etc.

Osim toga, u jednom od skorašnjijih slučajeva, a bila je riječ o prijeporu oko izbora ustavnoga sudca, ustavno sudište jest razr'ješivalo i razr'ješilo sva prijeporna pitanja - pravna, činjenična, postupovna, ne vraćajući predmnijevano nadležnom tijelu - 'upravnom sudištu' - stvar na donošenje nove odluke, što znači da je postupilo kao sud pune sudbenosti. Ta i još neke odluke pokazuju

da se, premda vrlo sporo, polako počima mijenjati praxis ustavnoga sudišta u prosudjivanju svoje vlastite sudbenosti ⁶.

7. Treba od povoda i izvorišta odnosnomu naučavanju razlučiti stvarne razloge. Stvarnim razlogom takvomu naučavanju, a i onomu praxisu ustavnoga sudišta, jest okolnost da zakonodavac nije usustavljeno uredio onu inače ustavno zajamčenu 'sveopćost sudbenog nadziranja', već samo u pojedinačnim slučajevima.

Pri tomu, zakonodavac (poslije donošenja Ustava, dotično od 22. prosinca 1990., pa nadalje), a prije njega ustavotvorac (prigodom donošenja Ustava, dotično u ustavotvornomu procesu do 22. prosinca 1990.), nije uočio ni nespojivost odredaba članaka 66. - 76. Z.U.S. - s kojima se jamči zaštitu 'ustavne pravice' u slučajevima 'nepostojanja druge pravne zaštite' - kada bi bile povr'jednene pojedinačnim aktom (koji ne imade karakter upravnoga akta), ili pojedinačnom radnjom službene osobe ili ovlaštene osobe koje pravne osobe (koja ne imade karakter pravnoga akta), s odredbom kojom taj isti Ustav jamči 'sveopćost sudbenog nadziranja zakonitosti djelovanja javno-upravnih tijelâ'. A to je nešto više nego što je 'nepostojanje uskladenosti s Ustavom' (*inexistence de la concordance à la constitution ; inexistence of harmony to the constitution*).

U svezi s tim, ono što je ispalo najgorim, jest ne samo izazivanje dojma, već i nastajanje grube stvarnosti, naime da bi, da su, odnosne odredbenice Z.U.S. ostale na snazi i nakon donošenja Ustava (22. prosinca 1990.) i Ustavnog zakona za provodjenje toga Ustava (22. prosinca 1990.). Isto tako, i u istim i daljnjim prilikama, nije uočenim da 'zajamčivanje sudbenoga nadziranja zakonitosti djelovanja javno-upravnih tijelâ' zapravo znači da predmetkom daljnje nadziranja, dotično po 'ustavnim tužbama', koliko štogod ne bi glasom Ustava ili Ustavnoga zakona izravno bilo stavljeno u nadležnost ustavnoga sudišta (npr., odluke Državnoga sudbenog vijeća o izboru, razr'ješanju, etc., sudaca redovitih i specijaliziranih sudova), postaju samo i jedino odluke sudbene (isp. u toč. 4.) ⁷.

⁶ Isp. za, i to : (a) ustavnu zajamčenost 'sveopćega sudbenog nadziranja javno-upravnih tijelâ' (podtoč. a/, supra) - u stavku 2. članka 19. Us.R.Hr.-Proč., supra ; s tim u svezi : (b) sudbenost upravnoga sudišta (podtoč. b/, supra) - upravno sudište kao 'sudište zakonitosti' - u člancima 1., 10., 39. - 42. Z.U.S., supra ; upravno sudište kao, iznimno, 'sudište pune sudbenosti' - B. Babac, *Upravno pravo - Odabrana poglavlja iz teorije i praxisa* ... , supra, str. 945., bilj. br. 193., u oslonu na V. Ivančević et al., *Zakon o upravnim sporovima - s komentarom i sudskoj praksom*, Narodne Novine, Zagreb, 1958., uz članke 27. (24.), 8. (7.) u svezi s člankom 42. (40.), 64. (65.), 63. (64.), 42. (40.) odnosnoga Zakona, Narodne Novine br. 53/91, 9/92, 77/92 (Z.U.S.) (u zagradama jest naznaka članaka Zakona o upravnim sporovima iz god. 1952.) ; et I. Krbek, *Upravno pravo*, S. A., Beograd, 1956., sv. II., str. 242. et s. ; (c) susprezanje ustavnoga sudišta od toga da bude 'sudištem pune sudbenosti' (podtoč. c/, supra) - npr. u Odluci toga sudišta br. U-III-443/09, Narodne Novine br. 65/09 ; isto tako i ranije, npr., u Rj.Us.s.br. U-III-2854/03 od 27. veljače 2004. - isp. J. Omejec, *Odnos Ustavnoga suda i Upravnoga suda u kontroliranju javne uprave u Republici Hrvatskoj* ... , supra, str. 81. - 96., posebice str. 89. - 91. ; (d) 'paralelizam nadležnosti' versus 'hierarhija nadležnosti' (toč. d/ supra) - u stavku 3. članka 62. Us.z.Us.s., supra, u svezi s podstavkom 4. članka 128. Us.R.Hr.-Proč., supra ; (e) ustavno sudište kao 'sudište pune sudbenosti' - u članku 62. Us.z.Us.s., supra, u svezi s podstavkom 4. članka 128. Us.R.Hr.-Proč., supra ; posebice dolazi to do izražaja u Odluci toga sudišta br. U-III-443/09, Narodne Novine br. 65/09. U svezi s problemom 'opsega upravne sudbenosti' (*portée de la juridiction administrative ; scope of the administrative jurisdiction*) - G. Vedel et P. Delvolvé, *Droit administratif* ... , supra, t. 2., str. 51. et s. ...

⁷ Isp. za, i to : (a) 'sveopćost nadziranja sudbenoga' - u stavku 2. članka 19. Us.R.Hr.-Proč., supra, u svezi s člankom 3. toga Ustava ; (b) 'zahtjev za zaštitu ustavom zajamčene pravice ili slobode ...

8. Počevši s dobom kada je bio donijetim i stupio na snagu Ustav Republike Hrvatske (22. prosinca 1990.), stvarna postupanja hrvatskoga ustavotvorca i zakonotvorca kretala su se - što namjerno, što nenamjerno - načelno po crti **'paralelizma nadležnosti'**, uz premda ne usustavljeno ali postupno i ne baš prečesto pribjegavanje propisivanju nadležnosti postojećim sudbenostima, dotično sudištima iz područja, kako kaže Ustav, **'sudbenoga nadziranja zakonitosti pojedinačnih akata upravnih vlasti i tijelâ koja imadu javne ovlasti'**.

Prvo, **'paralelizma nadležnosti'** držalo se, i to dosljedno, ustavno sudište i, zahvaljujući, premda ne samo, njegovomu praxisu, hrvatska pravna stvarnost otpjela jednu nadasve nezgodnu nuzgrednost, a to je što je (i) to **'uspravljivalo'** zakonodavca da se žurno pozabavi izvršenjem svoje obveze da onu ustavnu zajamčenost **'sudbenoga nadziranja zakonitosti pojedinačnih akata upravnih vlasti i tijelâ koja imadu javne ovlasti'** usustavljeno uredi.

Drugo, djelomično se povodeći za praxisom ustavnoga sudišta kao nekim zakriljem, a djelomično s tim što odnosnoj odredbenici Ustava nije posvećivala gotovo nikakvu pažnju, a kamoli poduzela kakve teoretski i praktično važne razrade, ustavno-pravna teorija ostala je potpuno po strani sroču toga problema, a ona upravno-pravna držala se čvrsto naučavanja o upravnom aktu, pokušavajući kadkada, i to baš u svrhe pojačanja pravne zaštite protiv nezakonitih djelovanja **'javno-upravnih tijelâ'**, širiti njegovo značenje, posebice s obzirom na izvjesno relativno kruto odredjenje **'upravnoga akta'** i **'upravnoga prijepora'** kao jednih od počelâ **'upravnoga uredjenja'** (*régime administratif ; administrative regime*)⁸.

kada su potonje povr'jednene konačnim pojedinačnim aktom a ne bi bila osiguranom druga sudska zaštita - u članku 66. Z.U.S., supra, u svezi s člancima 23. - 44. toga Zakona ; (c) *'zahtjev za zaštitu ustavom zajamčene pravice ili slobode ... kada su potonje povr'jednene nezakonitom radnjom službene ili ovlaštene osobe, a ne bi bila osiguranom druga sudska zaštita'* - u člancima 67. - 76. Z.U.S., supra ; (d) dopuštenost *'ustavne tužbe'* - u članku 62. Us.z.U.s.s., supra, u svezi s podstavkom 4. članka 128. Us.R.Hr.-Proč., supra ; (e) rok za uskladjivanje zakonâ i drugih propisâ s Ustavom od god. 1990. - u članku 4. Ustavnog zakona za provedbu Ustava Republike Hrvatske, Narodne Novine br. 56/90 (Us.Z.U.s.-90) : taj je ustavni zakon stupio na snagu kada i Ustav, dakle s danom 22. prosinca 1990. god., što znači da se sve zakone i drugi propise bilo moralo s Usavom uskladiti najkasnije do 22. prosinca 1992. god. ...

⁸ Isp. za, i to : (a) stupanje na snagu Ustava Republike Hrvatske - isp. u stavku 1. članka 140., Narodne Novine br. 56/90 : ta se odredba izgubila u njegovomu pročišćenom tekstu, Narodne Novine br. 41/01, 55/01 (ispr. proč. teksta) - isp. u prijelaznim odredbenicama, Us.R.Hr.-Proč., supra ; (b) **'paralelizam nadležnosti'** - u bilj., supra ; (c) zakonodavstvo odnoseće se na razradu ustavne zajamčenosti **'sudbenoga nadziranja upravnih vlasti i tijelâ koja imadu javne ovlasti'** - npr., i to : (ca) u (c) odlučjenja raznih **'agencijâ'** - u smislu podvrgnutosti njihovih konačnih akata upravnoj sudbenosti, primjerice, i to : (ca) Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja - u članku 58. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja, Narodne Novine br. 122/03, u svezi s člankom 57. (i ostalima) toga Zakona ; (cb) odlučjenja Hrvatske agencije za nadzor financijskih uslugâ - u članku 19. Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih uslugâ, Narodne Novine br. 140/05 ; (cc) odlučjenja Hrvatskoga zavoda za telekomunikacije - u stavcima 3. i 4. članka 13. Zakona o telekomunikacijama, Narodne Novine br. 122/03, 158/03 (ispr.), 60/04, 70/05 ; treba, pri tomu, naglasiti da akti odnosnih i drugih agencijâ podliježu upravno-sudbenomu nadziranju, neodvisno o tomu imadu li svojstvo upravnoga akta ili ne ; (d) odlučjenja o javnim nabavama - u članku 162. Zakona o javnoj nabavi, Narodne Novine br. 110/07, 125/08 ; (e) odlučjenja o podjeljivanju koncesijâ - u članku 38. Zakona o koncesijama, Narodne Novine br. 125/08, u svezi s člankom 162. Zakona o javnoj nabavi, supra ; (f) odlučjenja izboru, dotično o imenovanju ili razr'ješenju raznih dužnosnikâ, kao i presude stegovnih sudova ili vijećâ odredjenih komorâ - J. Omejec, *Odnos Ustavnoga suda i Upravnoga suda*

9. 'Uspavanost' zakonodavca, s jedne strane, 'ustrajnost' ustavnoga sudišta u svojemu praxisu 'paralelizma nadležnosti', s druge strane, i 'zaostajanje' pravne teorije, s treće strane, nisu bile, možda nisu ni mogle biti, uznemiravane, ili postati unemirenim, i to doduše sve do, ali samo do, iskršavanja jednoga prijepornog slučaja izbora ustavnoga sudca (svibanj 2008. god.), iskršavanja u sklopu onih protutočjâ kako ih se do sada propitkivalo. Naime, odluka o izboru stanovite pristupnice za ustavnoga sudca bila je osporenom s pomoću pravnoga puta 'quasi-upravne tužbe' (isp. u toč. 5., supra), i to nakon što je odnosna pristupnica kao izabrani sudac već bila stupila na dužnost. Upravno sudište je u sklopu razrješavanja osporenja izbora ustavnoga sudca kao 'quasi-upravnoga prijepora' poništilo odluku Hrvatskoga sabora o izboru i vratilo mu stvar na ponovno odlučivanje, s tim što bi, glasom Z.U.S., Hrvatski sabor bio 'vezan pravnim shvaćanjima upravnoga sudišta i njegovim primjedbama u svezi s postupkom'. Tako se došlo do paradoksa da osporenje izbora ili razrješenja redovitih sudaca ide izravno na ustavno sudište, dočim bi osporavanje izbora članova potonjega išla na upravno sudište - po pravnom putu 'quasi-upravne tužbe' (isp. u toč. 5. i 6., supra), ili na redovito sudište - po pravnom putu 'tužbe zbog nezakonite radnje' (isp. u toč. 5. i 6, supra), a potom na ustavno sudište - po pravnom putu 'ustavne tužbe' (isp. u toč. 6., supra).

Naime, ustavno je sudište dokinulo s ustavnom tužbom osporenu presudu upravnoga sudišta, ali postupajući na neki način kao sud pune jurisdikcije : ono je: (a) ustavnu tužbu usvojilo, te je slijedom tomu (b) osporenu presudu dokinulo, ali (c) nije predmet vratilo upravnomu sudištu radi možebitnoga donošenja nove presude ili rješenja, smatrajući da 's obzirom na osobite okolnosti slučaja, ..., da upravno sudište nije dužno umjesto osporene presude donijetu novu, jer je ustavno sudište donijelo meritornu odluku o povredi ustavnih pravâ podnositeljice ustavne tužbe'. Ustavno je sudište, dodatno, ovako obrazložilo svoje motrište o nevratanju predmeta upravnomu sudištu na ponovno odlučivanje, što parafrazirano izlazi na ovo : "Vraćanje na ponovni postupak cjelokupnoga predmeta upravnom sudištu ponovno bi otvorilo pravnu mogućnost da nezadovoljna stranka, nakon provedbe upravno-sudbenoga postupka u skladu s člankom 66. Z.U.S., podnese ustavnu tužbu i pokrene postupak pred ustavnim sudištem u istoj ustavno-sudbenoj stvari o kojoj je ovom odlukom meritorno odlučeno ; u svjetlu okolnosti konkretnoga slučaja, takvo rješenje ne imade racionalnoga temelja niti razumnoga opravdanja, posebice stoga što je glasom stavka 2. članka 77. Ustavnog zakona upravno sudište dužno 'pri donošenju novoga akta iz stavka 2. članka 76. Ustavnog zakona ... dužno poštivati pravna motrišta izražena u odluci

u kontroliranju javne uprave u Republici Hrvatskoj ... , supra (i tamo citirane propise) ; (g) dužnosti zakonodavca u slučaju da je za primjenu Ustava prijeko potrebitim donijeti kakav zakon - u stavku 1. članka 3. Us.Z.U.S.-90, supra : bilo mu je dužnošću akve zakone, a tu pripada i onaj za razradu ustavnoga zajamčenja 'sveopćosti nadziranja sudbenoga', donijeti najkasnije u roku od godinu dana, dotično do 22. prosinca 1991. godine ; (h) 'upravno uređenje' - G. Vedel - P. Delvolvé, *Droit administratif* ... , supra, t. 1., str. 97. - 708., posebice str. 97. - 115., 227. - 231., 276. - 326., 536. - 537., 538. - 551. ; et B. Babac, *Upravno pravo - Odabrana poglavlja iz teorije i praxisa* ... , supra, str. 524., 3. et s., 147. et s., 216. et s., 295. et s., 515. et s., 617. et s., 821. et s. ...

kojom se dokida akt kojim je podnositelja ustavne tužbe (bila) povr'jedjena ustavna pravica' ".

Medjutim, odlučivanje u smislu takvih i sličnih stavova, što bi za implikaciju u konačnici imalo dokidanje članka 66. Z.U.S., predpostavlja promjenu, u praxisu ustavnoga sudišta, u praxisu temeljenom na tzv. **'paralelizmu nadležnosti'**, a konkretni slučaj povodom kojega se ovaj ogled pisalo bio je izvrsnim povodom za to. Premda ne izričito, ustavno je sudište, odlučujući narečeni slučaj ipak učinilo korak k nekome **'ustavotvornom obratu'** : ono je postupilo kao **'sudište pune sudbenosti'** - razr'ješilo je predmetnu stvar u cijelosti, dotično raspravivši sva prijeporna pravna pitanja i nije vratilo predmnijevano nadležnom tijelu, a to je upravno sudište, stvar na ponovno postupanje. Dodatno, ustavno je sudište pravilno razr'ješilo stvar s motrišta zaštite **'ustavnih pravicâ'** ustavnoga sudca čiji je izbor bio osporenim, dotično poništenim ; nu, to je učinjeno na propitljiv način, dotično ne po crti ispitivanja ustavnosti propisa i razr'ješivanja sukoba nadležnosti, i ne ništenjem, već po crti usvajanja ustavne tužbe, uz predhodno zapr'ječivanje nastupa pravnih učinaka presude upravnoga sudišta o ništenju odluke Hrvatskoga sabora o izboru ustavnoga sudca ⁹.

Epilogue : **'Zaključne prosudbe izvan predmetnosti i suvislosti'** (*conclusion hors du texte et du contexte ; conclusions outside of the text and of the context*)

I. **'Uspavanost'** zakonodavca, s jedne strane, **'ustrajnost'** ustavnoga sudišta u svojem praxisu **'paralelizma nadležnosti'**, s druge strane, i **'zaostajanje'** pravne teorije, s treće strane, nisu bile, možda nisu ni mogle biti, uznemiravane, ili postati

⁹ Isp. za, i to : (a) postupak izabiranja u kojemu je došlo do osporavanja izbora ustavnoga sudca u slijedu javnoga poziva od 27. veljače 2008. god. što ga je nadležni saborski odbor objavio u Narodnim Novinama br. 26/08. od 29. veljača 2008. god., te u natječajno gradivo toga Odbora, posebice u Prijedlog odluke o izboru tri sudca Ustavnoga suda, pod br. 6521-I-08, od 7. svibnja 2008., te u Odluku Hrvatskoga sabora od 9. svibnja 2008. o izboru tri ustavna sudca, Narodne Novine br. 55/08, kao i u zapisniku s njegove sjednice od 9. svibnja 2008. po istom predmetku.; (b) **'zahtjev za zaštitu ustavom zajamčene pravice ili slobode kada je potonja povr'jedjena konačnim pojedinačnim aktom, a ne bi bila osigurana druga sudbena zaštita'** (*'quasi-upravna tužba'*) - u članku 66. Zakona o upravnim sporovima, Narodne Novine br. 53/91, 9/92, 77/92 (Z.U.S.), u svezi s člancima 23. - 65. toga Zakona, kao i u svezi s člankom 1., 11-a. i 12. Zakona o općemu upravnom postupku, Narodne Novine br. 53/91, 9/92, 103/96 (Odl. Us.s.)(Z.U.P.); **'tužbu zbog nezakonite radnje'** - u člancima 67. - 76. Z.U.S., supra ; medjutim, stvari će se morati puno drugčije prosudjivati u smislu novoga Zakona o općem upravnom postupku, Narodne Novine br. 47/09 - koji na snagu stupa 1. siječnja 2010. godine, medjutim, to je dašto stvarju zasebnoga raspredanja ; (c) značenje **'radnoga iskustva u poslovima pravne struke'** te **'istaknutosti pravnika'** sproču izbora ustavnih sudaca - u stavku 1. članka 5. Us.z.Us.s., supra, u svezi s stavkom 1. članka 125. Us.R.Hr.-Proč., supra ; (d) vršenje ovlasti diskrecionarne - B. Babac, **'Upravno pravo - Odabrana poglavlja iz teorije i praxisa ...'**, supra, str. 181. - 216. ; isp. et : D. Aviani, **'Diskrecijska ocjena u upravnom pravu nekih europskih država i Europske unije'**, Zbornik radova Pravnoga fakulteta Sveuč. u Splitu, Split, 1998., str. 177. - 196. ; G. Vedel - P. Delvolvé, **'Droit administratif ...'**, supra, .2., str. 516. - 536. ; I. Krbek, **'Diskreciona ocjena'**, J.A.Z.U. (sada : H.A.Z.U.), Zagreb, 1937., str., posebice, 69. - 76., 230. - 245., 397. - 489. ; P. Alexeeff, **'L'État - le Droit et le Pouvoir discrétionnaire des autorités publiques'**, Revue internationale de la Théorie du droit, Brno, 1928./1929., Année III., str. 195. - 219. ; (e) **'vezanost tuženoga tijela pravnim shvaćanjima upravnoga sudišta i njegovim primjedbama sproču postupka'** - u članku 62. Z.U.S., supra, ali što je ustavno sudište zaprijehilo - s tim što je, ne vraćajući stvar natrag upravnom sudištu, razr'ješilo slučaj osporenja izbora ustavnoga sudca kao **'sudište pune jurisdikcije'** - isp. u Odl. Us.s. br. U-III-443/09, Narodne Novine br. 65/09 ...

unemirenim, i to doduše sve do, ali samo do, iskrsanja jednoga prijepornog slučaja izbora ustavnoga sudca (svibanj 2008. god.), iskrsanja u sklopu onih protutočjâ kako ih se do sada propitkivalo.

Posebice, nije se uočilo okolnost da **'iscrpljenost predhodnoga pravnog puta'** kao pretpostavka dopustivosti podnošenja ustavne tužbe, uz, s tim u svezi, ustavnu **'zajamčenost sveopćega sudbenoga nadziranja zakonitosti djelovanja javno-upravnih tijelâ'** dovodi do toga da predmetkom ustavno-sudbenoga propitkivanja mogu samo i jedino biti **'odluke sudbene'**, a da **'iscrpljenost predhodnoga pravnog puta'** poprima, po crti narečene zajamčenosti, oblik **'iscrpljenosti predhodnoga puta sudbenoga'**, bez obzira o kojemu je i kakvom je sudištu riječ, osim glasom Ustava ili Ustavnoga zakona ne bila propisanom nadležnost ustavnoga sudišta (kao, npr., za preispitivanje odlukâ Državnoga sudbenog vijeća).

Okolnost pak da bi za zaštitu **'ustavnih pravicâ'** mogao biti još koji pravni put dopuštenim implicira da se o takvim pravicama odlučuje u dvije instancije. Instancijom prvoga stupnja bilo bi neko **'sudište'** i, zasada, postoje dva takva slučaja : (a) upravno sudište - po pravnom putu **'quasi-upravne tužbe'** (**'quasi-upravni prijepor'**), te (b) redoviti sud - po pravnom putu **'zaštite od nezakonite radnje'**. Instancijom drugoga stupnja ispada **'ustavno sudište'** - po pravnom putu **'ustavne tužbe'** (toč. 2., supra) protiv odlučenjâ upravnoga sudišta - po **'quasi-upravnoj tužbi'**, ili redovitoga suda - po **'tužbi zbog nezakonite radnje'**.

II. Suprotivno tomu, kako se to ovdje razumijevalo, čisto slovom Ustava proizlazi da ustavnom sudištu pripada puna sudbenost kada odlučuje o zaštiti **'ustavnih pravicâ'** (**'ustavno sudište kao sudište pune sudbenosti'**, što s motrišta vršenja takve ovlasti, dotično kretanja unutar svoje vlastite sudbenosti, znači razrješivati sva prijeporna pravna pitanja, dakle i materijalno-pravna i postupovno-pravna i ovršno-pravna, etc.

Na potonji način **'ustavno sudište'** i jest vršilo svoje ovlasti, i to po pravnom putu **'ustavne tužbe'**, odlučujući o prijeporu oko izbora ustavnoga sudca, kada je razrješivalo i razrješilo sva prijeporna pitanja - pravna, činjenična, postupovna, ne vraćajući predmnijevano nadležnom tijelu - upravnom sudištu - stvar na donošenje nove odluke.

Naime, ustavno je sudište dokinulo s ustavnom tužbom osporenu presudu upravnoga sudišta, ali postupajući na neki način kao sud pune jurisdikcije : ono je: (a) ustavnu tužbu usvojilo, te je slijedom tomu (b) osporenu presudu dokinulo, ali nije predmet vratilo upravnomu sudištu radi možebitnoga donošenja nove presude ili rješenja, smatrajući da **'s obzirom na osobite okolnosti slučaja, ..., da upravno sudište nije dužno umjesto osporene presude donijetu novu, jer je ustavno sudište donijelo meritornu odluku o povredi ustavnih prava podnositeljice ustavne tužbe'**.

III. Drugim riječima, ustavno je sudište pravilno razrješilo stvar s motrišta zaštite **'ustavnih pravicâ'** ustavnoga sudca čiji je izbor bio

osporen, dotično poništen - od strane upravnoga sudišta po pravnomu putu 'quasi-upravne tužbe'.

Nu, to nije izvedeno na najpravilniji način - a to bi bilo po crti ispitivanja ustavnosti propisa i razrješivanja sukoba nadležnosti između različitih vlasti - Hrvatskoga sabora kao vlasti zakonodavne i upravnoga sudišta kao vlasti sudbene, što uključuje i ništenje presude upravnoga sudišta.

To je izvedeno po crti usvajanja ustavne tuže, uz predhodno zaprješivanje nastupa pravnih učinaka presude upravnoga sudišta o ništenju odluke Hrvatskoga sabora o izboru ustavnih sudaca, te s zaprješivanjem da upravno sudište ponovno razmotri stvar - budući da su pravna shvaćanja ustavnoga suda obvezatnim za bilo koje tijelo na kojega se njegovo odlučenje odnosi.

IV. Odredbenicama novoga Zakona o općemu upravnom postupku - koji stupa na snagu 1. siječnja 2010. god. (Z.U.P.-10) - predviđene su stanovite novine, takve da bi zasigurno puno toga promijenilo od onogha što je ovdje rečenim da su bile uzete u obzir (a to nije bilo slučajem), o čemu samo nekoliko primjedbi.

Prvo, sroču nekadašnjega Zakona o općemu upravnom postupku (1991.), izvedeno je objedinjavanje instituta 'konačnosti upravnoga odlučanja' (*autorité de la chose définitivement décidée ; administratively valid(ated) before law*) - što (je) znači(lo) 'svojstvo upravnoga odlučanja da protiv njega ne pristoji redoviti pravni lijek unutar upravnoga postupka, ali na podlozi kojega je stranka stekla neke pravice ili su joj naložene kakve obveze', s institutom 'pravomoćnosti' (*autorité de la chose jugée ; valid(ated) before law*) - što znači 'svojstvo upravnoga odlučanja da protiv njega više ne pristoji vođenje upravnoga prijepora', i ta dva instituta preoblikovalo u institut 'načela zaštite stečenih pravâ stanaka' (*principe de protection des droits que les parties ont acquis ; principle of protection of rights acquired by the parties*).

Drugo, s nekim novim odredbenicama potpuno preuredilo sustav redovitih i izvanrednih pravnih lijekova - s tim što se iscrpljenjem 'žalbe' izravno - kao redovitoga pravnog lijeka (ako je isključenom - onda s donošenjem rješenja prvostupajnskoga), ili pak s iscrpljenjem 'žalbe' protiv odlučanja o 'prigovoru' - kao medjutomnom pravnom lijeku, ili pak s iscrpljenjem 'prigovora zbog povr'jede pravica u pružanju javnih usluga' - kao samostalnoga pravnog lijeka, otvara put 'vođenju upravnoga prijepora', a to znači izazivlje 'preispitivanje zakonitosti cjelokupnoga djelovanja upravnih vlasti i tijela koja imadu javne ovlasti', uključujući tu i 'javne službe' i 'upravne ugovore'. Drugim riječima, po iscrpljenju odnosnih pravnih lijekova bio bi 'pravni put upravnoga prijepora' općenito dopuštenim, predmnijevano premda ne i nužno - na 'upravno sudište'.

V. Odredbenicama novoga Zakona o općemu upravnom postupku (Z.U.P.-10) - veličine od najjače smjerodavnosti za postupovno-pravno prosudjivanje posebice, i za pravno rasudjivanje općenito, bitno su promijenjenim, a da je, pri tom, teško prosuditi smjerove razvoja budućega sudbenog praxisa i pravnoga teoretiziranja u nas.

Otvorenim je svakako pitanje da li 'preispitivanje zakonitosti cjelokupnoga djelovanja upravnih vlasti i tijela koja imaju javne ovlasti', uključujući tu i 'javne službe' i 'upravne ugovore', i to s pomoću 'pravnoga puta upravnoga prijepora', znači oživotvorenje onoga ustavnog zajamčenja, ili je pak riječ o anglo-saxonskoj koncepciji sudbenoga nadziranja uprave, dašto u prikriivenom obliku.

U narečenom smislu, biti će, osim svega, važnim dvije stvari : kako će se razvijati 'koncepcija upravnoga prijepora' (*conception de contentieux administratif ; conception of administrative litigation*), i koliko će se afirmirati razlučivanje 'rasudjivanje javno-pravno' od 'rasudjivanja privatno-pravnoga' (*raisonnement publico-juridique* versus *raisonnement -juridico-privé ; public law reasoning* versus *private law reasoning*) u hrvatskoj pravnoj svijesti i hrvatskoj pravnoj stvarnosti, dakle :

(a) Prvo, već i narečene veoma sažete naznačnice navješćuju nužnost promjene 'koncepcije upravnoga prijepora' - u svakom slučaju prijelaz od koncepcije 'osporavanja formalnoga pojedinačnog upravnog akta' k koncepciji o 'osporavanju čina' (djelâ, propustâ) javno-pravnih tijela relativno neodvisno o 'pravnom liku i obliku' u kojemu se pojavljuju (pojedinačni akt, upravni ugovor, pružanje javne usluge, etc.).

(b) Drugo, kolika je vjerojatnost da će se u hrvatskomu pravnom teoretiziranju, u hrvatskomu sudbenom i upravnom praxisu, i, općenito u hrvatskoj pravnoj svijesti i stvarnosti razlučbeno razvijati 'rasudjivanje javno-pravno' sroču 'rasudjivanja privatno-pravnoga' ostaje, kraj dosadašnjih, moglo bi se reći, cik-cak vrludanjâ čas u jednomu čas u drugomu smjeru, stvarju zasebnoga propitkivanja, procjenjivanja i proučavanja ...¹⁰

¹⁰ Isp. za, i to : (a) ustavno zajamčenje 'sveopćega sudbenog nadziranja' - u stavku 2. članka 19. Us.R.Hr.-Proč., supra ; (b) 'iscrpljenost predhodnoga pravnog puta' kao pretpostavka dopuštenosti 'ustavne tužbe' - u stavicima 2. i 3. članka 62. Us.z.Us.s., supra, u svezi s podstavkom 4. članka 128. Us.R.Hr.-Proč., supra ; (c) 'quasi-upravnu tužbu' - u članku 66. Z.U.S., supra, u svezi s člancima 23. - 65. toga Zakona ; (d) 'ustavnu pravicu' kao pravnu veličinu za postupanje po 'ustavnim tužbama' - u stavku 1. članka 62. Us.z.Us.s., supra, u svezi s podstavkom 4. članka 128. Us.R.Hr.-Proč., supra ; (e) 'ustavno sudište' kao 'sudište pune sudbenosti sroču ustavnosti i zakonitosti' - u članku 128. Us.R.Hr.-Proč., supra, u svezi s odredbenicama Us.z.Us.s., supra ; (f) odlučenje o 'quasi-upravnoj tužbi' radi osporednja izbora ustavnoga sudca - u Odl. Us.s. br. U-III-443/2009 od 30. travnja 2009. god., Narodne Novine br. 65/09, str. 50. et s. U svezi s toč. IV. i V. teksta - isp. u stavku 3. članka 101., stavku 4. članka 122., stavku 3. članka 154., stavku 4. članka 155., članku 156., članku 157. u svezi s člankom 158 Z.U.P.-10 Inače, ne govori se o razlučivanju 'javnoga prava' sroču 'privatnoga prava', već o razlučivanju 'javno-pravnoga rasudjivanja' sroču 'privatno-pravnoga rasudjivanja' : ono prvo razlučivanje jest naravi 'pravno-razredbene' (*sub specie classificationis*) - razvrstavanje pravnih granâ i podgranâ, a ovo drugo jest naravi 'meta-juridičke' (*sub specie considerationis*) - način umovanja koji predhodi bilo kojemu iskustvu i pravnom umovanju, i nameće im se kao 'datost', a u ovomu ogledu se i zastupa takvo, potonje aopriorističko, motrište - isp. G. Radbruch, *Rechtsphilosophie*, C. F. Müller Verlag, Heidelberg, 2003.(1973., 1914., 1932.), str. 119. - 123. Za 'pravno-razredbeno', po motrištu izraženom ovdje : pogr'ješno, razmatranje odnosnoga razlučivanja - isp. D. Oliver, *Pourquoi n'y a-t-il pas vraiment de distinction entre droit public et droit privé en Angleterre*, Revue internationale de droit comparé, Paris, 2001., 2/01, str. 327. - 338.

VRELA :

a/ Književnost

xx. John ALDER, **Constitutional and Administrative Law** , Macmillan, London, 1994. (1989.).

xx. Juraj ANDRASSY, **Medjunarodno pravo** , Školska knjiga, Zagreb, 1971.

xx. Paul ALEXÉEFF, **L'État - le Droit - et le Pouvoir discrétionnaire des autorités publiques** , in *Revue Internationale de la Théorie du droit* , Brno, 1928./1929., pp. 195. - 219. (usp. hrv. prijevod, *Pravni vjesnik, Osijek*, 1997., 1 – 2/97, pp. 102. – 121., prevoditelj je prof. dr. sc. Branko Babac).

xx. Damir AVIANI, **Diskrecijska ocjena u upravnom pravu nekih europskih država i Europske Unije** , Zbornik radova Pravnoga fakulteta Sveučilišta u Splitu, split, 1998., pp. 177. – 196.

xx. Branko BABAC, **Ogled o obnovi naučavanja o naredbi u hrvatskim upravnim znanostima** , in *Pravni vjesnik, Osijek*, 1999., 1 - 2/99, pp. 65. - 122.

xx. Branko BABAC, **O 'činidbi javne službe' kao kategoriji - Neka paradigmatička razmatranja s motrišta rekonstrukcije 'javne funkcije'** , *Pravni vjesnik, Osijek*, 1998., 1 - 4/98, pp. 3. - 26.

xx. Branko BABAC, **Sur quelques notions générales concernant la délimitation entre la juridiction de la Cour Constitutionnelle (ci-après 'la juridiction constitutionnelle-judiciaire') et la juridiction du Médiateur dans le domaine de la protection des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Le cas du droit croate** , in *Actes de IVe Rencontres informelles des médiateurs nationaux européens*, Paris, mars 1995. (objavljeno na hrvatskomu jeziku, *Pravni vjesnik, Osijek*, 1 - 4/94, pp. 5. - 14.).

xx. Branko BABAC, **Obnova hrvatskoga građanskog društva - Politička kontrola i državna uprava** , *Pravni fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Osijek*, 1994.

xx. Marko BABIĆ, **Kako ishod upravnoga prijedora o konvalidaciji može biti predhodnim pitanjem za odlučenje prijedora parbenoga** , *Pravni vjesnik, Osijek*, 2003., 3 – 4/03., pp. 123. – 150.

xx. Marko BABIĆ, **O nekim postupovno-pravnim i opće-teorijskim prijedorima u svezi s jednom dopunom Zakona o obveznim odnosima** , *Ekonomski vjesnik, Osijek*, 2001., 1 – 2/01.

xx. Marko BABIĆ, **O nekim postupovnim stranama pretvorbe društveno-vlasničkoga poduzeća** , *Pravni vjesnik, Osijek*, 1 – 2/02, str. 235. – 270.

xx. Harold J. BERMAN, **Legal Reasoning** , art. in *International Encyclopaedia of the Social Science*, Collier-Macmillan, N. Y., 1972.

xx. Ivo BORKOVIĆ, **Kontrola uprave putem redovitih sudova (tzv. Anglo-američki sistem kontrole)** , Split, Zbornik radova Pravnoga fakulteta u Splitu, br. XV./1978.

xx. Milan BOSANAC et al. ur., **Rječnik sociologije i socijalne psihologije** , Informator, Zagreb, 1977.

- xx. Jean-Marie BRETON, **L'État et la légalité: Contribution à une dialectique de la démocratie**, in *Revue du droit public*, 1/97, str. 181. – 213.
- xx. Bertold EISNER i Marijan HORVAT, **Rimsko pravo**, Zagreb, 1948.
- xx. Ademar ESMEIN, **Éléments de droit constitutionnel - Français et étranger**, Recueil Sirey, Paris, 1921.(1895.).
- xx. Madeleine GRAWITZ, **Méthodes des sciences sociales**, Presses Universitaires de France, Paris, 1996. (1976.).
- xx. Friedrich A. von HAYEK, **The Political Ideal of the Rule of Law**, National Bank of Egypt, Caïre, 1955.
- xx. Leon HOMO, **Les institutions politiques romaines**, A. Michel, Paris, 1970. (1927.).
- xx. Branko HORVAT, **Politička ekonomija socijalizma**, Globus, Zagreb, 1986.
- xx. Ioannes PAULUS II., **Centessimus Annus**, u M. Valković ur., *Sto godina katoličkoga socialnog nauka, Kršćanska sadašnjost*, Zagreb, 1991.
- xx. Papa IOANNES PAULUS II., **Sollicitudo Rei Socialis**, okružnica od 30. prosinca 1987., in *Sto godina ...*, etc., supra.
- xx. Velimir IVANČEVIĆ, **Karakter tužbe i presude u upravnomu sporu**, *Naša zakonitost*, Zagreb, 4/55.
- xx. Velimir IVANČEVIĆ, **Odgovornost države za štetu nanесenu gradjanima protupravnim protupravnim ponašanjem službenih osoba**, *Naša zakonitost*, Zagreb, 1 - 2/64.
- xx. Velimir IVANČEVIĆ, **Institucije upravnoga prava**, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 1983.
- xx. Velimir IVANČEVIĆ, Milivoj IVČIĆ i Ivan LALIĆ, **Zakon o upravnim sporovima s komentarom i sudskom praksom**, *Narodne Novine*, Zagreb, 1958.
- xx. Ivo KRBEK, **Upravno pravo** I., J. Š., Zagreb, 1929.
- xx. Ivo KRBEK, **Diskreciona ocjena**, H.A.Z.U., Zagreb, 1937.
- xx. Ivo KRBEK, **Dioba vlasti**, Hrvatski bibliografski izdavački zavod, Zagreb, 1942.
- xx. Ivo KRBEK, **Ustavno sudovanje**, H.A.Z.U., Zagreb, 1960.
- xx. Ivo KRBEK, **Upravno pravo**, knjige (I./1955.), (II./1957.), (III./1957.), S. A., Beograd.
- xx. Ivan MECANOVIĆ, **Ustrojstvo i djelovanje javnoga sektora**, Pravni fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku, Osijek, 1995., sv. I., II.
- xx. Lucio MENDIETA Y NUNEZ, **Théorie des groupements sociaux - suivi d'une etude sur le droit social**, M. Rivière et Cie, Paris, 1957. (traduction de l'espagnol américain).
- xx. Anto MILUŠIĆ, **Ustrojstvo vlasti u Banovini Hrvatskoj**, *Pravni vjesnik, Osijek*, 1990., 3 - 4/99, str. 329. – 342.
- xx. Charles L. de MONTESQUIEU, **De l'esprit des lois**, Librairie Garnier Frères, Paris, s. a.

- xx. Pierre MOOR, **Droit administratif**, Éd. Staempfli, Berne, 1991. - 1994., vol. I. - III.
- xx. Dawn OLIVER,, **Pourquoi n'y a-t-il pas vraiment de distinction entre droit public et droit privé en Angleterre**, Revue internationale de législation comparée, Paris, 2001., 2/01, str. 327. - 338.
- xx. Vladimir PAVLAKOVIĆ, **Banovina Hrvatska**, Binoza, Zagreb, 1939.
- xx. Eugen PUSIĆ, **Hrvatska središnja državna uprava i usporedni upravni sustavi**, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 1997.
- xx. Eugen PUSIĆ, **Nauka o upravi**, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 1993.(1961.).
- xx. Eugen PUSIĆ, **Kriza pravnoga sistema**, in J. Jerovšek et al., eds., Kriza, blokade, perspektive, Globus, Zagreb, 1985., pp. 260. - 300.
- xx. Eugen PUSIĆ, **Kamo vodi poplava propisa**, in Naša Zakonitost, Zagreb, 11 - 12/78, str. 109. - 112.
- xx. Hugues RABAULT, **La notion de droit public en droit administratif allemand**, in R.D.P., 1/97, pp. 111. - 142.
- xx. Gustav RADBRUCH, **Rechtsphilosophie**, K. F. Koehler Verlag, Stuttgart, 1973. (1914.,1932.).
- xx. Jovan STEFANOVIĆ, **Ustavno pravo F.N.R.J. i komparativno**, Š.K., Zagreb, I., II., 1956.
- xx. Giovanni TARELLO, **La nouvelle rhétorique et le droit - Argumentum "a cohaerentia" et l'analyse de la pratique des organes judiciaires**, in Revue internationale de philosophie, 1979., str. 294. - 302. (hrvatski prijevod (prev. B. Babac), u Pravni vjesnik, 1988., 1 - 2/88, str. 139. - 142.).
- xx. Georges VEDEL et Pierre DELVOLVÉ, **Droit administratif**, Presses Universitaires de France, Paris, 1992., t. 1., 2.
- xx. Max WEBER, **Wirtschaft und Gesellschaft - Grundriss der verstehenden Soziologie**, J. C. B. Mohr (Paul Siebeck), Tübingen, 1976.(1922.).
- xx. Max WEBER, **Die protestantische Ethik und der Geist des Kapitalismus**, J. C. B. Mohr (Paul Siebeck), Tuebingen, 1976.(1922.).

b/ Propisi (od većega značenja):

- xx. **Ustav Republike Hrvatske**, Narodne Novine br. 56/90, 135/97, 8/98 ("pročišćeni tekst"), 113/00, 124/00 ("pročišćeni tekst"), 28/01, 41/01 ("pročišćeni tekst"), 55/01 (ispravak "pročišćenoga teksta")(Us.R.Hr.-Proč.). -
- xx. **Ustavni Zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske**, Narodne Novine br. 49/02 (Us.Z.Us.s.). -
- xx. **Ustavni Zakon o pravima nacionalnih manjinâ**, Narodne Novine br. 155/02 (Us.Z.Mnj.).
- xx. **Zakon o Vladi Republike Hrvatske**, Narodne Novine br. 101/98, 15/00, 41/01 ("pročišćeni tekst"), 117/01.,199/03. (Z.Vld.).

xx. **Zakon o općemu upravnom postupku**, Narodne Novine br. 53/91, 103/96 (Odl. Us.s.). 1. siječnja 2010. god. stupa na snagu novi **Zakon o općemu upravnom postupku**, Narodne Novine br. 47/09.

xx. **Zakon o upravnim sporovima**, Narodne Novine br. 53/91, 9/92, 77/92. (Z.U.S.).

xx. **Zakon o državnom sudbenom vijeću**, Narodne Novine br. 58/93, 49/99, 31/00, 107/00 (Odl.Us.s.), 129/01 (Z.D.S.V.). -

xx. **Zakon o sudovima**, Narodne Novine br. 150/05, 16/07, 113/08 (Z.Sud.).

xx. **Zakon o državnom odvjetništvu**, Narodne Novine br. 51/01 (Z.Drž.Odv.).

xx. **Zakon o javnom bilježništvu**, Narodne Novine br. 78/93, 29/94 (Z.Jav.Bilj.).

xx. **Zakon o odvjetništvu**, Narodne Novine br. 9/94, 117/08 (Z.Odv.).

xx. **Zakon o parničnom postupku**, Narodne Novine br. 53/91, 91/92, 112/99, 117/03, 88/05, 2/07, (Odl. Us.s.) (Z.P.P.).

xx. **Zakon o hrvatskom državljanstvu**, Narodne novine br. 53/91, 70/91, 28/92, 113/93 (Odl.Us.s.R.Hr.) (Z.Hr.Drž.).

xx. **Zakon o izvlaštenju**, Narodne Novine br. 9/94, 35/94, 112/00 (Odl.Us.s.), 114/01, 79/06 (Z.Izv.).

xx. **Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima**, Narodne Novine br. 91/96, 137/99 (Odl.Us.s.), , 22/00 (Odl.Us.s.),73/00, 114/01, 141/06, 146/08 (Z.Vls.Stv.). -

**DOCTRINE AND PRACTICE OF THE SO-CALLED
'PARALLELISM OF COMPETENCE' OF THE
CONSTITUTIONAL COURT AND ADMINISTRATIVE
COURT IN THE AREA OF PROTECTION
OF 'CONSTITUTIONAL RIGHTS'
– SOME CRITICAL CONSIDERATIONS-**

The doctrine and practice of the so called 'parallelism of competence' of the Constitutional and Administrative Courts in the area of protection of 'constitutional rights' was subject to critical considerations in a case of constitutional court judge election by the Croatian parliament. This case gathered extraordinary public attention particularly, as it was claimed, because one of the chosen candidates did not fulfil all the constitutionally determined prerequisites which included a prescribed length of work experience in the legal profession (15 years), and a requirement of 'outstanding achievement in the legal profession.'

Related to solving pertinent arguments, the aim is to demonstrate, accepting in principle and in practice Constitutional Court adjudication, that administrative courts are not responsible for reaching decisions on 'constitutional law and freedoms'. Furthermore it would be constitutionally more just to quash and not repeal an administrative court judgement and this should be done on the basis of conflict of authority between the bodies of legislative and judicial power.

Key words: *national leadership, constitutional-judicial monitoring, constitution making, parallelism of competence, constitutional judge, administrative jurisdiction, judicial monitoring of legality, quasi-administrative lawsuit, previous legal path, constitutional lawsuit, constitutional rights, discretional powers*